

UCHWAŁA NR XLII/337/2023
RADY GMINY BRAŃSK

z dnia 29 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy
Brańsk na lata 2024 - 2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r.
o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688)
w związku z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r.
o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r.
poz. 2151), Rada Gminy Brańsk uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Brańsk na lata 2024 - 2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brańsk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 roku.

Przewodniczący Rady Gminy
Grażyna Płonowska

Załącznik do uchwały Nr XLII/337/2023
Rady Gminy Brańsk
z dnia 29 grudnia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
GMINY BRAŃSK NA LATA 2024 – 2027**

GMINA BRAŃSK

I. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Brańsk na lata 2024 - 2027, zwany dalej Programem, jest dokumentem wyznaczającym cele i sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii na terenie Gminy Brańsk. Cele i zadania programowe dostosowane są do potrzeb gminy i jej możliwości finansowych. Tworzą spójny system działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów uzależnień i zjawisk przemocy, zmniejszania rozmiarów problemów, które aktualnie występują, zwiększenia świadomości społecznej oraz promowania zdrowego stylu życia bez alkoholu, narkotyków, przemocy.

Program wyznacza zadania zgodne z kierunkami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii oraz zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Kierunki działań dotyczą realizacji zadań związanych

z przeciwdziałaniem uzależnieniom, w tym: uzależnieniem od alkoholu, od zachowań (uzależnienia behawioralne), narkotyków.

Program w swej konstrukcji merytorycznej jest zgodny z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Brańsk. W Programie uwzględnione zostały również rekomendacje i priorytety dot. realizowania i finansowania gminnych programów wskazane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Zgodnie z rekomendacjami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom gminny program powinien w najlepszy możliwy sposób promować zdrowie, zapobiegać używaniu substancji psychoaktywnych i rozwiązywać problemy wynikające z ich używania i uzależnienia od nich. Sytuacja związana z pandemią COVID-19, a co za tym idzie ograniczeniami (nauka zdalna, izolacja, ograniczony dostęp do ośrodków, w których można uzyskać pomoc) w znacznym stopniu odbiła się negatywnie na dzieciach, młodzieży oraz osobach dorosłych. Czas izolacji to ogromna próba dla dzieci i młodzieży, które zaczęły sięgać po alkohol i narkotyki aby poradzić sobie z trudnymi emocjami i napięciem. Nadużywanie alkoholu oraz izolacja jest przyczyną zwiększonej ilości interwencji policji w związku z przemocą domową. W związku z powyższym działania zawarte w Programie oraz sposoby ich realizacji są dostosowane do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia określonych form pracy, w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Za realizację Programu odpowiada Wójt Gminy Brańsk angażując do tego podmioty i środki wymienione w dalszej części opracowania.

Skala zjawiska uzależnienia od alkoholu, jak i rozpowszechnienie szkodliwych następstw picia, są różne w zależności od środowiska. Problemy związane z alkoholem to:

- 1) szkody zdrowotne u osób pijących i narkotyzujących się (choroby somatyczne, postępująca degradacja psychofizyczna, zaburzenia w rozwoju psychicznym i społecznym);
- 2) szkody zdrowotne, psychiczne, moralne i materialne u członków rodzin osób uzależnionych (rozbita rodzin, przemoc, demoralizacja nieletnich, znęcanie moralne i fizyczne);
- 3) dezorganizacja środowiska pracy i straty ekonomiczne (wypadki w pracy, absencja, obniżenie sprawności produkcyjnej);
- 4) naruszenie prawa i porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe, przestępczość osób uzależnionych, prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwym, wykroczenia w miejscach publicznych);
- 5) naruszenie prawa w związku z handlem napojami alkoholowymi (sprzedaż alkoholu bez zezwolenia oraz osobom nieletnim i nietrzeźwym).

II. Diagnoza problemów alkoholowych

Gmina Brańsk, jako jednostka samorządowa dysponuje największą wiedzą o problemach swojej społeczności, a także o dostępnych zasobach w związku z tym może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności. Konkretnie działania profilaktyczne wymagają wiedzy o rozmiarach i charakterze zjawiska.

Na terenie Gminy Brańsk ustalono następujące liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- 1) zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo w ilości **10** zezwoleń (*wykorzystano 9 zezwoleń*);
- 2) zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) w ilości **10** zezwoleń (*wykorzystano 5 zezwoleń*);
- 3) zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu w ilości **10** zezwoleń (*wykorzystano 7 zezwoleń*);

Ustalono na terenie Gminy Brańsk następujące liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- 1) zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo w ilości **4** zezwoleń - (*wykorzystano 2 zezwolenia*);
- 2) zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) w ilości **4** zezwoleń - (*wykorzystano 1 zezwolenie*);
- 3) zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu w ilości **4** zezwoleń - (*wykorzystano 1 zezwolenie*).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. Gminę Brańsk zamieszkiwało **5746** osób, w tym **4696** osoby pełnoletnie.

	2019	2020	2021
Zawartość alkoholu do 4,5% oraz piwo	706 150.96	714 175.44	755 534.17
Zawartość alkoholu powyżej 4,5% do 18% za wyjątkiem piwa	222 95.09	26 738.48	40 189.64
Powyżej 18%	532 850.83	508 088.89	624 681.79
Razem	1 261 296,88	1 249 002,81	1 420 405,60

Szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu oraz zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy domowej:

Informacji o rozmiarach tego problemu dostarczają dane uzyskane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brańsku, Punktu Konsultacyjnego w Brańsku, Szkół Podstawowych.

Z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku uzyskano następujące dane:

Informacja na temat rodzin objętych pomocą z powodu uzależnienia

Liczba rodzin, które korzystały z pomocy materialnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej **2019 r. – 157, 2020 r. – 122, 2021 r. – 102.**

Liczba rodzin, które korzystały z pomocy materialnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu **2019 r. – 6, 2020 r. – 3, 2021 r. – 5.**

Liczba rodzin, które zostały objęte działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych **2019 r. – 21, 2020 r. – 25, 2021 r. – 17.**

Środki finansowe wydatkowane na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym **2019 r. – 5 226,86 zł, 2020 r. – 4 632,00 zł, 2021 r. – 5 387,23 zł.**

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych:

Liczba wniosków o wszczęcie postępowania wobec osób, co do których istnieje podejrzenie nadużywania alkoholu, w tym: **2019 r. – 20, 2020 r. – 13, 2021 r. – 18.**

Wnioski przekazane przez Posterunek Policji w Brańsku w odniesieniu do osób, które będąc pod wpływem alkoholu zachowywały się w sposób wymagających interwencji Policji: **2019 r. – 9, 2020 r. – 9, 2021 r. – 10.**

Wnioski osób z najbliższego otoczenia lub członków rodzin osób nadużywających alkoholu: **2019 r. – 33, 2020 r. – 2, 2021 r. – 4.**

Wnioski kuratora społecznego/ GOPS: **2019 r. – 6, 2020 r. – 1, 2021 r. – 4.**

Wnioski Prokuratury: **2019 r. – 2, 2020 r. – 0, 2021 r. – 0.**

Liczba wniosków GKRPA skierowanych do Sądu o zastosowanie wobec osób nadużywających alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu: **2019 r. – 8, 2020 r. – 14, 2021 r. – 5.**

Liczba osób skierowanych przez GKRPA do biegłych o wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu: **2019 r. – 13, 2020 r. – 13, 2021 r. – 10.**

Z Punktu Konsultacyjnego w Brańsku uzyskano następujące informacje: Liczba osób uzależnionych korzystających z usług Punktu Konsultacyjnego, w tym liczba porad udzielonych tym osobom: **2019 r. – 21 – 54, 2020 r. – 22 – 40, 2021 r. – 20.**

Liczba osób współuzależnionych korzystających z usług Punktu konsultacyjnego, w tym liczba porad udzielonych tym osobom: **2019 r. – 4 – 0, 2020 r. – 5 – 5, 2021 r. – 5**

Punkt Konsultacyjny w Brańsku jest miejscem pierwszego kontaktu dla osób szukających pomocy, a często może jedyną szansą na kontakt ze specjalistą, ponieważ na terenie gminy nie ma placówek leczenia odwykowego.

W Punkcie prowadzone są konsultacje z osobami z problemem uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych i dotkniętych przemocą w rodzinie. Podejmowane są działania mające na celu:

- motywowanie do leczenia,
- informowanie o możliwości podjęcia leczenia w placówkach odwykowych, udzielanie wsparcia po odbytych leczeniu,
- rozpoznawanie w trakcie rozmowy zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwości powstrzymywania przemocy,
- udzielanie porad psychologicznych dla osób w kryzysie, członków rodzin z problemem alkoholowym.

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Brańsk oraz uczniów szkół podstawowych:

Z przeprowadzonej w okresie lipiec- wrzesień 2023 roku ankiecie, w której wzięło udział łącznie 216 osób (107 osób dorosłych oraz 109 uczniów klas V-VIII szkół podstawowych) wynika, iż:

Dorośli mieszkańcy:

Ø5,6% dorosłych mieszkańców spożywa alkohol kilka razy w tygodniu oraz codziennie;

Ø8,4% badanych zdarzyło się stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu częściej niż 1 raz (tzn. upić się), w ciągu 12 miesięcy przed badaniem;

Ø4,7% badanych zdarzyło się kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu, w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem;

Ø92,5 % badanych uważa, że picie alkoholu w ciąży negatywnie wpływa na rozwój dziecka.

Uczniowie klas V- VIII:

Ø18,3% uczniów deklaruje spożycie kiedykolwiek alkoholu;

Ø7,3% uczniów deklaruje spożycie alkoholu więcej niż jeden raz w życiu;

Ø13,8% uczniów spożyło alkohol po raz pierwszy mając mniej niż 13 lat;

Ø4,6% uczniów przyznało się do spożycia alkoholu 30 dni przed badaniem;

Ø37,6% uczniów uważa alkohol za łatwy do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę powyższą diagnozę należy stwierdzić, że w porównaniu do lat ubiegłych nie zwiększyła się liczba wykorzystanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży i w miejscu sprzedaży. Wartość sprzedaży napojów alkoholowych pozostaje na podobnym poziomie. Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pozostaje na tym samym poziomie, liczba rodzin objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych ma tendencję spadkową. Ilość wniosków o wszczęcie postępowania wobec osób, co do których istnieje podejrzenie nadużywania alkoholu pozostaje na podobnym poziomie, podobnie jak ilość wniosków złożonych przez Posterunek Policji w Brańsku, GOPS. GKRPA skierowała 14 wniosków do Sądu o zastosowanie wobec osób nadużywających alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Od kilku lat na tym samym poziomie utrzymuje się liczba osób uzależnionych korzystających z usług Punktu Konsultacyjnego. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób dorosłych oraz uczniów szkół podstawowych również nie są niepokojące.

Zwiększa się ilość osób, które doznały przemocy lub same ją stosowały wobec członków rodziny i rówieśników. Przemoc domowa często związana jest z nadużywaniem alkoholu, substancji psychoaktywnych i innych uzależnień behawioralnych. Ponad połowa ankietowanych uczniów deklaruje występowanie przemocy w szkole jest to przemoc fizyczna oraz psychiczna.

Mając powyższe na uwadze wskazane jest, aby kontynuować działania profilaktyczne i edukacyjne z zakresu nadużywania alkoholu oraz prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy domowej, a także motywowanie do przełamywania tzw. „zmowy milczenia” w środowisku rodzinnym i społecznym. Należy kontynuować realizację programów profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem tych o udowodnionej skuteczności rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych dla sprzedawców z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

II a. Diagnoza problemów związanych z narkotykami, nikotyną

Narkomania oznacza nadużywanie środków psychoaktywnych, potocznie - narkotyków, do jakich zaliczane są naturalne lub syntetyczne substancje, które wprowadzone w określonej dawce do organizmu ludzkiego oddziałują na ośrodkowy układ nerwowy, powodując między innymi zmiany świadomości, percepcji, nastroju. Narkotyki mają zdolność wywoływania uzależnień oraz uszkodzania najważniejszych narządów człowieka.

Uzależnienie fizyczne jest przystosowaniem organizmu do obecności określonego środka psychoaktywnego, zaś uzależnienie psychiczne oznacza

potrzebę, pragnienie przyjmowania określonej substancji, której brak powoduje lęk, niepokój oraz poczucie zagrożenia.

Narkomania nie jest tylko tragedią dla ludzi uzależnionych i ich rodzin, ale również problemem społecznym. Stąd też podejmowane są działania zmierzające do zwalczania i zapobiegania narkomanii.

Z badania ankietowego dotyczącego zjawiska narkomanii przeprowadzonego wśród osób dorosłych oraz uczniów szkół podstawowych klas V - VIII Gminy Brańsk wynika, że:

Dorośli mieszkańcy:

- 4,6 % dorosłych mieszkańców zażywało środki psychoaktywne;
- 2,7% dorosłych mieszkańców zażywało środki psychoaktywne więcej niż jeden raz;
- 9,3% dorosłych mieszkańców zna miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze;
- 21,5 % dorosłych mieszkańców pali tradycyjne papierosy codziennie;
- 3,7 % dorosłych mieszkańców pali e-papierosy codziennie.

Uczniowie klas V- VIII:

- 1,8 % uczniów zażywało kiedykolwiek środki psychoaktywne;
- 0,9 % uczniów zażywało środki psychoaktywne w ciągu 30 dni poprzedzających badanie;
- 3,7 % uczniów uważa dopalacze za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości;
- 2,8 % uczniów uważa narkotyki za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości;
- 8,3 % uczniów paliło tradycyjne papierosy kiedykolwiek w życiu;
- 10,0 % uczniów paliło e-papierosa kiedykolwiek w życiu;
- 31,2 % uczniów uważa tradycyjne papierosy za łatwe do zdobycia;
- 23,9 % uczniów uważa e-papierosy za łatwe do zdobycia.

Z badań ankietowych wynika, że problem narkomanii jest dostrzegany i traktowany jako ważny problem społeczny. Na terenie Gminy Brańsk narkotyki są raczej niedostępne i tylko pojedyncze jednostki mają problem z ich używaniem. Pomimo działań Gminy w dziedzinie profilaktyki w szkołach, nadal istnieje potrzeba prowadzenia akcji, programów, warsztatów profilaktycznych, dotyczących spożywania i nadużywania alkoholu, wyrobów tytoniowych i narkotyków, w szczególności skupiających się na negatywnym wpływie na zdrowie osób zażywających je w młodym wieku.

II b. Diagnoza problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi

Uzależnienia behawioralne to stan, w którym dana osoba pomimo podejmowanych prób nie może zapanować nad wykonywaniem jakiejś czynności i doświadcza w związku z tym różnych problemów personalnych, ekonomicznych czy zdrowotnych. Kiedy natomiast nie może tej czynności wykonywać, to pojawiają się rozdrażnienie, złość, niepokój. Do wspomnianych czynności należą zachowania co do zasady akceptowalne społecznie, takie jak robienie zakupów, korzystanie z Internetu, granie w gry, praca, dbanie o zdrowe jedzenie, wykonywanie ćwiczeń fizycznych. Również takie formy zachowań hazardowych jak odwiedziny w kasynie stacjonarnym lub wirtualnym, gra na automatach, obstawianie wyników meczy piłkarskich czy loterii np. Lotto, są najczęściej dla graczy zwykłymi i nieszkodliwymi rozrywkami, które potrafią kontrolować. Ta społeczna akceptacja sprawia, że w większości sytuacji uzależnienie rozwija się niemal niezauważalnie i dopóki nie pojawiają się widoczne problemy, np. długi związane z kupowaniem czy hazardem, wycofanie się z życia rodzinnego na rzecz spędzania czasu przed monitorem, nie stanowią problemu ani dla osoby uzależnionej, ani dla jej bliskich.

Z badania ankietowego dotyczącego zjawiska uzależnień behawioralnych przeprowadzonego wśród osób dorosłych oraz uczniów szkół podstawowych klas V - VIII Gminy Brańsk wynika, że:

Dorośli mieszkańcy:

- 30,8 % osób dorosłych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku niż wstępnie zakładali;
- 36,4 % osób dorosłych „zajadają” stres i intensywne emocje;
- 23,4 % osób dorosłych zdarza się kupić rzeczy, które przekraczają ich możliwości finansowe;
- 51,4 % osób dorosłych w wolnym czasie myśli o pracy;
- 24,2 % osób dorosłych korzysta z urządzeń elektronicznych i Internetu powyżej 3 godzin dziennie;
- 12,1 % osób dorosłych nie korzysta z urządzeń elektrycznych i Internetu;
- 81,3 % osób dorosłych zdarza się korzystać z urządzeń elektronicznych i Internetu dłużej niż wstępnie zakładali;
- 26,2 % osób dorosłych w ciągu ostatnich 12 miesięcy grało w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze;
- 15,9 % osób dorosłych, które kiedykolwiek grało w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną;

·6,5 % osób dorosłych którym zdarzyło się przeznaczyć na gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze większą kwotę pieniężną niż wstępnie zakładali.

Uczniowie klas V- VIII:

- 93,6 % uczniów korzysta z urządzeń elektronicznych i Internetu;
- 47,7 % uczniów spędza na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i Internetu znaczne ilości czasu, tj. powyżej 3 godz. w ciągu dnia;
- 34,9 % uczniów zdarzyło się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzonego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i Internetu;
- 48,6 % uczniów wie czym są zaburzenia odżywiania;
- 30,3 % uczniów ocenia anoreksję jako zaburzenie odżywiania;
- 17,4 % uczniów ocenia napadowe objadanie się za zaburzenie odżywiania;
- 11,9 % uczniów ocenia bulimię jako zaburzenie odżywiania.

Zwiększa się liczba osób dorosłych, które stres, problemy w pracy czy rodzinie „załatwiają” poświęcając swój czas na inne zachowania tracąc w tym czas i „zdrowy rozsądek”. W przypadku dzieci i młodzieży najczęściej występujące zachowania, które mogą prowadzić do problemów, to granie w gry komputerowe i używanie Internetu. Młodzież do 18 roku życia powinna unikać wszelkich gier i rozrywek hazardowych. Do skutecznych działań zapobiegających problemom natury behawioralnej wśród dzieci i młodzieży należy ustalenie jasnych zasad korzystania z gier i sieci (limit czasu, inne zasady w tygodniu, inne w weekendy itp.) oraz monitorowanie przez rodziców używania komputera, telefonu i Internetu. Ta rodzicielska kontrola, żeby była skuteczna, nie może sprowadzać się do nakazów, zakazów i kar, ale musi być wpisana w dobre relacje z dzieckiem i spędzanie z nim wspólnie czasu na innych aktywnościach. Należy poszerzyć istniejącą ofertę miejsc udzielających pomoc i wsparcie o poradnictwo w zakresie uzależnień behawioralnych, a także proponować terapię w placówkach specjalistycznych.

III. Cele i zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024 - 2027

Diagnoza środowiska związanego z problemem alkoholizmu, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych a także, mając na uwadze potrzeby i możliwości finansowe gminy pozwoliły na określenie głównego celu jakim jest:

1. Cel główny programu:

Celem głównym jest ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych skutków, wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, używania innych substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz przemocy w rodzinie, poprzez

podnoszenie poziomu wiedzy oraz świadomości mieszkańców Gminy Brańsk a także prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych.

Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie. Opiera się na współdziałaniu wielu podmiotów m.in. administracji rządowej, jednostek samorządu terytorialnego, zakładów leczniczych, organizacji pozarządowych. Wśród celów operacyjnych wyszczególniono również profilaktykę uzależnień – cel 2, w której ujęte są obszary: zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom; uzależnienie od tytoniu (nikotyny), od alkoholu; od zachowań (uzależnienia behawioralne), od narkotyków. W każdym obszarze są uwzględnione zadania, których realizacja przyczyni się do wykonania tego celu. Dla ich określenia, w niniejszym programie wykorzystano zapisy Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025.

2. Cele szczegółowe programu:

- 1) rozpoznawanie problemów na terenie gminy oraz potrzeb lokalnego środowiska w zakresie pomocy w ich rozwiązywaniu;
- 2) zapobieganie powstawaniu nowych problemów:
 - a) poszerzenie oferty realizowanych programów dla osób dorosłych i młodzieży,
 - b) poszerzenie wiedzy społeczności lokalnej ukierunkowanej na zwrócenie uwagi na problem używania alkoholu, narkomanii przez dzieci i młodzież,
 - c) poszerzenie umiejętności rodziców w zakresie kompetencji wychowawczych w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci,
 - d) poszerzenie wiedzy osób zajmujących się działaniami profilaktycznymi na temat szkodliwości alkoholu, oraz obowiązujących w tym zakresie prawa;
- 3) zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują:
 - a) stwarzanie warunków do prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii dotkniętych przemocą domową oraz wyrównywanie ich szans,
 - b) zwiększanie kompetencji osób pomagających dzieciom i pracujących z rodzinami dotkniętymi problemem uzależnień w tym uzależnień behawioralnych.
 - c) poprawa funkcjonowania dorosłych członków rodzin osób uzależnionych oraz pijących szkodliwie i ryzykownie;

4) zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z istniejącymi problemami:

- a) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkomanii osób współuzależnionych oraz stosujących i dotkniętych przemocą,
- b) poszerzenie wiedzy na temat szkód zdrowotnych wynikających z picia szkodliwego oraz uzależnienia od alkoholu, narkomanii w tym wspieranie instytucji zajmujących się problematyką uzależnień;

5) edukacja publiczna w zakresie:

- a) informowania o konsekwencjach nadużywania alkoholu, narkomanii,
- b) zwiększenie edukacji społecznej na temat bezpieczeństwa na drogach,
- c) promocji zdrowego stylu życia, trzeźwości i abstynencji,
- d) prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi.

Warunkiem niezbędnym do osiągnięcia celów Programu, jest realizacja zadań:

L.p.	Nazwa zadania	Sposób realizacji zadania	Wskaźniki
1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem.	1) prowadzenie w Punkcie Konsultacyjnym, w godzinach popołudniowych i wieczornych poradnictwa dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, 2) wspieranie pracy Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Bielsku Podlaskim przy SP ZOZ Szpital Powiatowy; 3) wspieranie pracy Dziennego Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Bielsku Podlaskim przy SP ZOZ Szpital Powiatowy; 4) zlecenie wydania opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia	1) Liczba osób zgłaszających się i korzystających ze wsparcia Punktu 2) Liczba osób korzystających z terapii 3) Liczba osób korzystających z terapii 4) Liczba osób skierowanych na badanie, liczba wydanych opinii.
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	1) Wdrażanie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego, w tym prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych o możliwości uzyskania pomocy, informowanie o placówkach leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych, kierowanie wniosków do sądu o przymusowe leczenie; 2) prowadzenie poradnictwa indywidualnego dla ofiar i sprawców przemocy domowej; 3) współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym działającym przy	1) Liczba przyjętych wniosków o objęcie leczeniem odwykowym, Liczba osób wezwanych na posiedzenia GKRPA, Liczba wniosków do sądu 2) Liczba udzielonych porad, liczba podpisanych umów

		Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brańsku; 4)współpraca z pedagogiem szkolnym oraz dyrektorami szkół w zakresie zapewnienia opieki i pomocy edukacyjnej dla dzieci i młodzieży, z rodzin w których występują problemy nadużywania alkoholu, narkotyków	3) Liczba utworzonych grup roboczych 4) Liczba dzieci objętych pomocą
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w odniesieniu do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych	1)organizacja i wspieranie szkolnych programów profilaktycznych, pogadanek, prelekcji, warsztatów, konkursów plastycznych, wieczorów autorskich, spektakli i koncertów profilaktycznych adresowanych do uczniów z możliwością zakupu niezbędnych materiałów i artykułów oraz nagród; 2) prowadzenie szkoleń, warsztatów dla nauczycieli, pedagogów i innych osób realizujących programy profilaktyczne; 3)współpraca z rodzicami w zakresie budowania umiejętności wychowawczych w obszarze profilaktyki, w tym warsztaty, szkolenia; 4)organizacja wypoczynku letniego z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Brańsk pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych lub niepełnosprawnych, w tym finansowanie przejazdu na kolonie; 5)wspieranie organizacji lokalnych imprez (m.in. koncerty, spotkania, zawody, turnieje, konkursy, festyny itp.) dla mieszkańców gminy Brańsk (zarówno dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych) promujących zdrowy, bezpieczny styl życia wolny od nałogów, w tym wynajem urządzeń rozrywkowo-rekreacyjnych na imprezy plenerowe; 6)współorganizowanie i finansowanie aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży poprzez organizowanie półkolonii, zimowisk, wycieczek, rajdów połączonych z tematyką uzależnień; 7)zakup wydawnictw, ulotek, plakatów z zakresu profilaktyki uzależnień.	1) Liczba szkół realizujących działania, liczba przeprowadzonych działań, Liczba uczestników 2) Liczba szkoleń, Liczba warsztatów, Liczba uczestników 3) Liczba szkoleń, Liczba warsztatów, Liczba uczestników 4) Liczba osób uczestniczących w wypoczynku, liczba zrealizowanych działań 5) Liczba szkół/institucji realizujących działania, liczba przeprowadzonych działań, Liczba uczestników 6) Liczba szkół/institucji realizujących działania, liczba przeprowadzonych działań, Liczba uczestników 7) Liczba zakupionych materiałów informacyjnych
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych	1)wspieranie organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego zaangażowanych w działalność na rzecz społeczności lokalnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: a)wspieranie organizacji imprez integracyjno-kulturalnych oraz	1) Liczba działań, Liczba uczestników 2) Liczba szkoleń Liczba uczestników 3) Liczba szkoleń Liczba uczestników 4) Liczba

		rekreacyjno-sportowych, których celem jest propagowanie idei trzeźwości oraz zdrowego stylu życia; 2) edukacja sprzedawców w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych – aspekt prawny, 3) przeciwdziałanie nietrzeźwości kierowców poprzez: a) prowadzenie edukacji społecznej na temat bezpieczeństwa na drogach poprzez dystrybucję wśród kierowców materiałów edukacyjnych; b) turniej bezpieczeństwa. 4) finansowanie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: a) utrzymanie rzeczowe Komisji (materiały kancelaryjne, czynsz za lokal, podróże służbowe), b) wynagrodzenie członków GKRPA, c) organizowanie i finansowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, grup zawodowych oraz specjalistów zajmujących się problemem uzależnień. 5) opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	posiedzeń GKRPA, Liczba zakupionych materiałów, liczba szkoleń, liczba uczestników szkolenia 5) Liczba wniosków, liczba wydanych opinii pozytywnych, liczba wydanych opinii negatywnych
5.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	1) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; 2) występowanie do sądu w charakterze oskarżyciela publicznego; 3) kontrola w punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży i w miejscu sprzedaży.	1) Liczba skontrolowanych punktów, liczba kontroli

IV Podmioty realizujące Program

Podmiotami realizującymi Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będą:

- 1) Wójt Gminy Brańsk,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brańsku,

- 4) Gminny Punkt Konsultacyjny w Brańsku dla osób z problemami alkoholowymi i członków ich rodzin,
- 5) Zespół Interdyscyplinarny w Brańsku,
- 6) Placówki oświatowe znajdujące się na terenie gminy,
- 7) Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury,
- 8) Gminna Biblioteka Publiczna.

V Podmioty wspierające realizację Programu

Podmiotami wspierającymi realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów alkoholowych będą:

- 1) policja,
- 2) parafie,
- 3) instytucje, stowarzyszenia, organizacje, ruchy społeczne zgłaszające chęć uczestniczenia w realizacji programu.

VI Zadania podmiotów realizujących i wspierających:

Wójt Gminy -

- 1) nadzór nad wdrażaniem programu,
- 2) zarządzanie środkami finansowymi pochodzącymi z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 3) inicjowanie i wspieranie uchwał Rady Gminy mających na celu przeciwdziałanie ujemnym skutkom nadużywania alkoholu, narkotyków,
- 4) nawiązywanie współpracy z innymi gminami w przypadku problemów o zasięgu ponad gminnym,
- 5) powoływanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i jej kontrola,
- 6) kontrolowanie wykonania uchwał Rady Gminy i przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej -

- 1) prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej wśród podopiecznych, udzielanie rodzinom w których występują problemy alkoholowe pomocy na zasadach przewidzianych ustawą o pomocy społecznej, ustawą o przeciwdziałaniu przemocy i procedurą niebieskiej karty,
- 2) monitorowanie zjawisk dotyczących uzależnień,
- 3) przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i sygnalizowanie pojawiających się problemów w zakresie uzależnień i dążenie do ich rozwiązania,

- 4) wprowadzanie do pracy procedur zapobiegających zjawiskom patologicznym związanych z uzależnieniami przy współpracy policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, szkół,
- 5) współpraca z dyrektorami szkół w zakresie zapewnienia opieki i pomocy edukacyjnej dla dzieci i młodzieży z rodzin, w których występują problemy nadużywania alkoholu, narkomanii i stosowania przemocy.

§ 1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -

- 1) inicjowanie przedsięwzięć w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi,
- 2) działanie na rzecz zwiększania dostępności pomocy leczniczej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym,
- 3) przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków o leczenie osób podejrzanych o uzależnienie, w tym prowadzenie rozmów motywacyjno-informacyjnych z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz członkami ich rodzin,
- 4) kierowanie na badania do biegłych i pokrywanie kosztów sporządzania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- 5) sporządzanie wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego,
- 6) organizowanie współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami, placówkami oświatowymi, policją, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, osobami fizycznymi biorącymi udział w realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w szczególności organizowanie prelekcji, pogadanek w środowiskach zagrożonych, w szkołach podstawowych, ośrodku kultury, gminnej bibliotece itp. na temat zagrożeń związanych z nadmiernym spożyciem alkoholu, narkomanii patologii z tym związanych oraz o środkach zapobiegawczych,
- 7) opiniowanie wniosków w sprawie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych we wszystkich kategoriach co do zgodności lokalizacji punktu z uchwałą Rady Gminy,
- 8) przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Gminny Punkt Konsultacyjny w Brańsku dla osób z problemami alkoholowymi i członków ich rodzin

- 1) rozpoznanie problemu – wstępna diagnoza uzależnienia, współuzależnienia, przemocy domowej, problemy wychowawcze, społeczne,
- 2) motywowanie i informowanie o możliwości podjęcia leczenia – dla uzależnionych, współuzależnionych i doświadczających przemocy w rodzinie,

- 3) pomoc w zrozumieniu, że osoby zgłaszające się nie są wyjątkami, jeśli chodzi o problem uzależnienia, współuzależnienia i doświadczanie przemocy i że nie muszą samotnie przeżywać swoich kłopotów,
- 4) informowanie o dostępnych miejscach i formach pomocy oraz kompetencjach poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które mogą się włączyć w systemową pomoc dla rodziny,
- 5) interwencja kryzysowa – wsparcie i pomoc psychologiczna osobom przeżywającym kryzys życiowy,
- 6) edukacja społeczna w zakresie problemu uzależnienia, współuzależnienia i przemocy domowej.

Zespół Interdyscyplinarny w Brańsku

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie
- 6) współpraca z GKRPA, GOPS, Policją, placówkami oświaty,

Placówki oświatowe znajdujące się na terenie gminy

- 1) wdrażanie rekomendowanych, programów profilaktycznych, szkolnych programów, w tym autorskich programów profilaktycznych wśród uczniów,
- 2) prowadzenie informacji i edukacji w zakresie uzależnień,
- 3) organizowanie imprez i zajęć, które swoją treścią i programem mają oddziaływanie profilaktyczne,
- 4) monitorowanie zjawisk dotyczących uzależnień wśród dzieci i młodzieży,
- 5) organizowanie szkoleń, warsztatów dla kadry nauczycielskiej i rodziców w zakresie uzależnień.

Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna

- 1) organizowanie pozalekcyjnych zajęć profilaktycznych, zajęć sportowo-rekreacyjnych na „ORLIKU” z dziećmi i młodzieżą. Doposażenie GOUK, GBP przez zakup niezbędnego sprzętu, gier do realizacji zadania.
- 2) w okresie wakacji organizowanie imprez rozrywkowych i sportowych promujących „zdrowy styl życia”, min.: spektakle profilaktyczne dla dorosłych i dzieci, koncerty profilaktyczne w świetlicach wiejskich.

- 3) dystrybucja w szkołach, GOPS, GOUK, GBP – materiałów edukacyjno - informacyjnych.

Policja

- 1) działania kontrolne i wczesne diagnozowanie środowisk w których występują uzależnienia i przemoc,
- 2) współdziałanie w zakresie zmniejszania negatywnych skutków wynikających z nadużywania alkoholu z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Zespołem Interdyscyplinarnym, szkołami i innymi placówkami mogącymi wspierać program,
- 3) włączanie się w kampanie antyalkoholowe,
- 4) promowanie zachowań prohibicyjnych w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

Parafie

- 1) wspomaganie działań nakierowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami, w tym organizowanie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzieży;
- 2) współorganizowanie aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży podczas wakacji poprzez organizowanie półkolonii, wycieczek, rajdów i festynów połączonych z tematyką uzależnień;
- 3) włączanie się w systemy informacyjne i edukacyjne dotyczące uzależnień.

Instytucje i stowarzyszenia

Zgodnie z obowiązującymi przepisami.

VII Zasady finansowania niniejszego programu

1. Źródłem finansowania zadań określonych w niniejszym Programie są środki finansowe pochodzące z:

- 1) opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 2) części opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym, tj. za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, tzw. „małpki”.

VIII Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brańsku

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Brańsk.

2. Zakres działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);

3. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- 1) za udział w pracach związanych z realizacją zadań Komisji przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości:
 - a) Przewodniczący Komisji 350,00 zł (brutto),
 - b) Zastępca Przewodniczącego Komisji 300,00 zł (brutto),
 - c) Sekretarz Komisji 300,00 zł (brutto),
 - d) Członek Komisji 200,00 zł (brutto);
- 2) podstawą wypłaty wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 1, jest podpisane przez Przewodniczącego Komisji zbiorczego zestawienia liczby posiedzeń za dany miesiąc wraz z uwierzytelnionymi kopiami list obecności, przedłożone Kierownikowi Referatu RO nadzorującemu działalność Komisji w terminie do 5-go dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym odbyły się posiedzenia Komisji, kontrole lub posiedzenia Zespołu;
- 3) zbiorcze zestawienie zatwierdzone przez Kierownika Ref. RO lub inną osobę upoważnioną, będzie przekazywane do Referatu Finansowo-Budżetowego celem realizacji wypłaty, w terminie do 10-go dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu, w którym odbyły się posiedzenia Komisji, kontrole lub posiedzenia Zespołu;
- 4) wysokość wynagrodzenia ulega obniżeniu o 50% za nieobecność na posiedzeniu Komisji;
- 5) wynagrodzenie nie przysługuje, gdy członek Komisji w danym miesiącu nie brał udziału w pracach związanych z realizacją zadań GKRPA;
- 6) do podróży służbowych członków Komisji stosuje się przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (t. j. Dz.U. z 2023r. poz. 2190)".